

איסור צריכת מין ומיגור סחר בבני-אדם: חוק הזנות השוודי

PROHIBITING SEX PURCHASING AND ENDING TRAFFICKING: THE SWEDISH PROSTITUTION LAW

מקס וולטמן

Max Waltman

* הקדמה

* 1. הזנות והחוק השוודי: ניתוח היסטורי והשוואתי

* 2. השפעותיה של החקיקה השוודית

* 3. מידע מוטעה בנוגע לחוק השוודי

* 4. מכשולים בדרך לאכיפה יעילה

* מסקנות

הקדמה

בכנס על-אודות "הצלחות וכישלונות בחוק הבין-לאומי לסחר בבני-אדם" שנערך באוניברסיטה למשפטים במישיגן בפברואר 2011, נשאתי דברים בעניין החוק הבין-לאומי לסחר בבני-אדם למטרות מין, ובייחוד בעניין החוק השוודי שאוסר על רכישת מין, ושבמקביל לא מפליל את האדם בזנות. מאחר שהתבקשתי לנאום על-אודות סחר, הופתעתי מהשם שניתן לפאנל שבו השתתפתי: "נחטפו בבית, נמכרו בחו"ל: סחר למטרות מין בקהילה הבין-לאומית". הופתעתי בשל העובדה שב"פרוטוקול פלרמו" של האום (UN TIP Protocol, 2000), המשמש באופן בין-לאומי להגדרת סחר, בשום מקום לא מוזכר המונח "חטיפה". במקום זאת, לפי הפרוטוקול, סחר יכול להיות "גיוס, שינוע, העברה, הסתרה או רישום של בני אדם, אם באמצעות איום או שימוש בכוח אם באמצעות צורות אחרות של אילוף, של לכידה, של מרמה, של הולכת שולל, של שימוש לרעה בכוח או עמדה של פגיעות...למטרות של ניצול." הסכמה של האדם שנסחר אינה רלוונטית במקרה של אחריות משפטית.

ננסה להשוות את הגדרת הסחר להגדרתה של חטיפה. חטיפה על פי החוק האמריקאי מתרחשת כשתחת תחום שיפוטי נתון מישהו "בניגוד לחוק לזכד, מגביל, משדל, מפתה, חוטף, או מרחיק ומחזיק תמורת כופר או פרס או גמול אחר כל אדם." בניגוד להגדרה זו של חטיפה, שבדרך כלל מערבת כוח פיזי, סחר יכול להתקיים כשמישהו מנצל את עמדת החולשה של מישהו אחר למטרות ניצול מיני. מאחר שרוב האנשים בזנות נתונים לאותו יחס שמפורט בפרוטוקול פלרמו, שגם מגדיר סרסרות כעסק ניהולי, המדווח הרשמי של האום בעניין סחר (2004 – 2008) מצא שזנות היא בדרך כלל צורה של סחר:

"ברובה, לפי האופן שבו הזנות מתקיימת על פי רוב בעולם, היא אכן עונה על היבטים של סחר. נדיר למצוא מקרה שבו המסלול לזנות ו/או לחוויותיו של אדם בתוך הזנות, לא כלול, לכל הפחות, ניצול של כוח ו/או ניצול של פגיעות. כוח וחולשה בקונטקסט הזה חייבים להיות מובנים כמתבססים על פערי כוח תלויי מגדר, גזע, מוצא אתני ועוני. בפשטות, הדרך לזנות ו"החיים בתוך הזנות" לעתים נדירות מלווים בהעצמה או באלטרנטיבות הולמות."

למרות שחלק מהאנשים שנסחרים למטרות מין נחטפים, הסחר, כפי שיוצע להלן בפרק 1, לעתים קרובות מתגלה כבעיה של אי-שוויון חברתי מאשר מעשה של חטיפה, והוא קשור הדוקות לזנות. יתרה מכך, מאמר זה יאיר כיצד החוק השוודי המפליל רכישת מין שנחקק בינואר 1999 מבוסס על הבנה דומה של ניצול מיני ואי-שוויון חברתי. החוק השוודי מפליל רק את אלה שקונים אנשים בזנות, אך לא את אלה שנקנים:

"אדם שמנהל קשר מיני אקראי בתמורה לתשלום, יישפט בעוון רכישת שירותי מין, בקנס או במאסר מקסימלי של שנה."

מינואר 1999 עד יולי 2011, תקרת הענישה התגלמה במאסר של עד שישה חודשים לכל היותר. לפני שהחוק הועבר, גם לא צריכת מין ממבוגרים וגם לא ההמצאות של אדם בזנות נחשבו לפליליים, אבל כן הופלה רכישת מין שהושג בכפייה, או הפקת רווחים ממעשה כזה. חוקים משיקים, כדוגמת כאלה שאוסרים הפקה פומבית של פורנוגרפיה, כמו גם רגולציות שנוגעות להעברת מחלות מדבקות, תקנות לזכויות תושבים זרים, או האחריות המשפטית כלפי צעירים או מבוגרים נפגעי סמים, היו באותו זמן קבילים לשימוש משפטי בתיקים של זנות.

מאמר זה יטען בזכות הפוטנציאל של החוק השוודי נגד רכישת מין, יחד עם הצעות נוספות לשיפורים. מטרתו היא לפתור כמה טענות סותרות ומידע מוטעה הקיים בפולמוס הבין-לאומי שמתייחס להגיון ביסוד החוק, ולתעד את השפעת החקיקה וכמה מן המכשולים שנמצאו ביישומה המשפטי.

פרק 1 של החיבור מציב את ההיסטוריה המשפטית של החוק השוודי בהקשר הרחב של הידע על-אודות הזנות בשוודיה ובמקומות אחרים לפני ואחרי יישום החוק, כולל אומדן של תנאים מקדימים לכניסה לזנות, תנאי ההמצאות בזנות, ואפשרויות היציאה ממנה. פרק 2 יסקור את השפעת החוק מאז הצגתו, כולל הערכות השוואתיות ממדינות שכנות ומתחומי שיפוט רלוונטיים נוספים. פרק 3 יעסוק בהטיית מידע מגמתית שלעיתים קרובות פוגשים בה בדיונים השוואתיים. לבסוף, פרק 4 יעסוק במכשולים הקיימים ליישום יעיל של החוק, הקשורים חלקית בפרשנות המשפטית ובאופיו של היישום החוקי. כפי שבהמשך יוסבר, הניסיון שהושג מאז העברת החוק השוודי מלמד שכל גישה אפקטיבית נגד סחר למטרות מין חייבת במקביל גם לצמצם את הזנות ואת הדרישה לזנות. גישה זו כבר מיושמת בחוק הבין-לאומי, באמצעות פרוטוקול פלרמו, שמציין כי "המדינות החברות צריכות לאמץ או להקשיח את החקיקה או לנקוט באמצעים אחרים...כדי לרפות את ידיה של הדרישה שמחפה על כל צורה של ניצול של בני אדם, בייחוד נשים וילדים, שבתורה מובילה לסחר".

1. זנות והחוק השוודי: ניתוח היסטורי והשוואתי

לפני שהחוק השוודי האוסר על קניית מין הוצג, נעשו כמה ניסיונות קרובים מעורפלים, שלא הבשילו באותה עת לכדי הפללת הלקוחות. חלקם גם הציגו רציונל של שוויון מגדרי לפיו קניית אישה למטרות מין היא אקט נצלני. חוות דעת שהוגשו לדוח ממשלתי מ-1981, טענו שזנות "תעלם אם לא תהיה דרישה" ושחוק נגד המשלמים על מין "ישפר את השוויון בין המינים וימנע ניצול לא צודק של נשים מקופחות חברתית."

הרעיון לא הרחיק לכת עד שעורכת דין אמריקאית, קתרין א. מקינון (MacKinnon), טענה ב-1990, במהלך נאום משותף עם הסופרת אנדראה דבורקין (Dworkin), באירוע שאורגן על-ידי התאחדות שוודית למקלט לנשים ולנערות (ROKS), בהנהגת היו"ר הראשונה של ההתאחדות, איבון קראם (Kram), כי בלתי אפשרי להיאבק ביעילות באי-שוויון מגדרי ובשעבוד מיני באמצעות הנחת קיומה של סימטריה מגדרית, שהלכה למעשה איננה קיימת. לכן, בעולם לא שוויוני, טענה מקינון, חוק נגד גברים שקונים נשים הוא נדרש, במקביל לביטול חקיקה נגד האנשים, בעיקר הנשים, שנקנים לאותו שימוש

מיני, ובהתאם לכך, "מיגור הזנות באמצעות מיגור הדרישה לה הוא בבואתו של שוויון מיני תחת החוק". ארגון ROKS קיים מפגשים שנתיים קבועים עם חברי הפרלמנט השוודי, כאשר קרימינליזציה של רוכשי מין הייתה סוגיה שעל סדר היום ב-1992, 1994, ו-1995.

אחרי שנים של מאמץ מרוכז ומתמיד ברוח זו, בשנת 1998 העביר הפרלמנט השוודי הצעת חוק מקיפה על אלימות גברים נגד נשים, שהציבה את הזנות ואת החוק החדש בהקשר של אי-שוויון מיני, ולא, כפי שרווח בעולם, יחד עם פשעים נגד מוסריות, הגינות, והסדר הציבורי. הצעת החוק מגדירה את הזנות ואת אלימות נגד נשים כ-

"סוגיות שקשורות זו בזו. אלימות גברים נגד נשים לא תואמת את שאיפותינו לחברה של שוויון מגדרי... בחברה כזו אין זה צודק וגם לא מתקבל על הדעת שגברים יקיימו מין מזדמן עם נשים בתמורה לפיצוי כספי".

בהמשך, הכירה הצעת החוק בכך שנשים בזנות לעתים קרובות סבלו מילדות עשוקה, הוזנחו, ומוקדם בחייהן נגזלה מהן תפיסה של ערך עצמי. כמו כן הודגש בהצעה קיומו של קשר מוצק בין התעללות מינית בילדות לבין זנות.

הוכחות משכנעות ממדינות רבות תומכות במסקנות של החקיקה השוודית, לפיהן רוב הנשים בזנות עברו התעללות מינית בילדות. כתוצאה מההתעללות, רבות מהן בורחות מהבית או הופכות לחסרות בית, ובפועל חיות ברחוב ומנוצלות בצורה גוברת על ידי לקוחות חסרי מצפון. גיל צעיר לכניסה לזנות הוא שכיח. 47% מ-751 אנשים בזנות שנחקרו בסקר מקיף מתשע מדינות דיווחו על כניסה לזנות כשהיו מתחת לגיל 18 (Farley et al. 2003). מתוך מדגם של 200 נשים בנות-עשרה ובוגרות מסן-פרנסיסקו, ארה"ב, שהיו בזנות בהווה או בעברן, 62% מהן התחילו לפני גיל 16, ו"מספר גבוה" מהן התחילו "מתחת ל-9, 10, 11, ו-12". (Silbert & Pines, 1981). זהו לא גיל שבו יש לאינדיבידואל אוטונומיה וכוח לבחור את מסלול חייו ואת עתידו. נוסף על זאת, מאחר שהתעללות והזנחה של ילדים יכולות לשבור את רוחם ולפגוע בהזדמנותיהם, לאנשים אחרים בהמשך חייהם תהיה היכולת לנצל לרעה את פגיעותם כבוגרים בזנות. עובדה זו הוכחה בקרב 200 הנערות והנשים בסן פרנסיסקו, כאשר 70% מהן, עם עבר של התעללות מינית כילדות, דיווחו מפורשות שהתעללות המינית השפיעה על כניסתן לזנות. אחוז גבוה יותר של נשאלות ציינו זאת בצורה מובהקת בתשובות הפתוחות לשאלוני המחקר. דוח ממשלה שוודי מ-1995, בהיותו היבט בהיסטוריה המשפטית של החוק, אישר ממצאים אלה, יחד עם אלה של עובדי רווחה ורפואה בגוטנבורג (Gothenburg).

מספר הילדים שמנוצלים מינית בשוודיה הוא למרבה הצער עדיין "משמעותי" לפי דוח ממשלתי משנת 2004. באופן דומה, ממצאים חדשים בקרב צעירים בזנות באזור גוטנבורג גם מאשרים קשר חזק להתעללות מינית בילדות, להזנחה, ולחיים ברחוב. סקרים לאומיים בקרב בני נוער, שכללו גם אוכלוסיית LGBT, מאשרים שגורמים סוציו-אקונומיים ולאום הם מנבאים של כניסה לזנות.

בנוסף לכך, כפי שמצאה המועצה השוודית הלאומית למניעת פשיעה (BRÅ), עוני ואפליה הם גם גורמי מפתח מבניים חשובים לגיוס לסחר לשוודיה, לפינלנד ולאסטוניה. נשים ונערות רבות משתייכות לקבוצות מיעוט, כמו המיעוט דובר-רוסית בארצות הבלטיות, ובני הרומה [צוענים] במזרח אירופה, כאשר "הרוב מגיעים מהשכבות הנמוכות ביותר". רבות מהן הן "אימהות חד הוריות", ומובטלות. גורמי כניסה כמו אלה, ולא האפשרות שנחטפו, מסבירים מדוע אותן נשים הגיעו לזנות. לכן, ברוב המקרים, נסיבות של אילוף – כולל התעללות מינית בילדות, חיי רחוב, אפליה מינית, אפליה כלכלית, ולעתים קרובות אפליה גזעית – מניעות אנשים לתוך הזנות.

לגבי חוויות טראומטיות, המחקר מתשע המדינות של מליסה פארלי ועמיתים מצא שבקרב 68% מתוך 840 אנשים בזנות נמצאו תסמינים התואמים להגדרה הקלינית של סימפטומים בהפרעה פוסט-טראומטית (PTSD), בדרגות שוות או גבוהות מהרמות של אותם תסמינים שנמצאו בקרב יוצאי וייטנאם שחיפשו טיפול, נשים מוכות שביקשו מקלט, או בקרב פליטים שנמלטו מעינויים בחסות הממשלה בארצם. תסמינים אלה נמצאו בנשים בזנות ללא קשר לכך שהזנות הייתה מופללת או ממוסדת, וללא

קשר אם הזנות בוצעה בדירות, בבתי בוש, או אם ברחובות, וללא קשר למוצא האישה – אם במדינות מתפתחות לעומת מדינות מתועשות.

גורמים מקצועיים בשוודיה שעובדים עם נשים בטרומה ובשיקום מהזנות מעידים כי מה ששכיח בקרב כל הנשים שהם נפגשים עמן

"הן התגובות הפוסט-טראומטיות החמורות שמתגשמות בצורות של הפרעות נפשיות כמו הפרעות שינה וזיכרון קשות, חרדה נשנית והתקפי פאניקה, דיכאון חמור, תגובות אנוקטיות קשות, התנהגויות של הרס עצמי משולבות עם דיסוציאציה מקיפה, בעיות בשליטה בעצבים, ואבדניות גלויה או חבויה."

מחקר קוריאני משנת 2009 מציע להטיל ספק בעמדה שננקטה לאחרונה בתיק של בדפורד נגד קנדה (Bedford v. Canada, 2010), לפיה התסמינים הפוסט-טראומטיים "יכולים להיגרם על-ידי אירועים שלא קשורים לזנות". המחקר הקוריאני בדק 46 אנשים שעבדו בעברם בזנות בדירות, בהשוואה לקבוצת בקרה, ומצא שזנות הייתה קשורה באופן ישיר ומכריע ל- PTSD גם בנטרול השפעה של התעללות בילדות. באופן לא מפתיע, ידוע מאוד וגם מתועד, שסרסורים ולקוחות משתמשים לעתים קרובות באימים ובאלימות. לדוגמה, 70% מתוך 200 נשים בזנות במחקר מסן-פרנסיסקו דיווחו שלקוחות אנוס אותן או פגעו בהן במידה דומה "מעבר לחוזה הזנות" במוצע 31.3 פעמים. לפי דוגמה נוספת, 84% מקבוצה של 55 נשים שורדות זנות שהשתתפו בפרויקט בפורטלנד, אורגון, היו נתונות לתקיפה חמורה בממוצע של 103 פעמים בשנה. 78% היו נתונות לאונס 49 פעמים בשנה, ו-53% עונו מינית יותר מפעם בשבוע, לעתים קרובות כשצילמו אותן לפרונגרפיה. במחקר תשע המדינות, 49% מבין 749 אנשים שהשיבו, דיווחו שנוצלו בפרונגרפיה, ואובחנו עם "סימפטומים חמורים יותר באופן משמעותי" של הפרעה פוסט-טראומטית, מאשר אלו שלא דיווחו שהיו בפרונגרפיה, מה שמרמז שזנות בפרונגרפיה היא אכזרית במיוחד. עדים בתיקים שוודיים של הדחה לזנות וסחר אישרו למצער את התמונה האלימה של הזנות, כשעדויותיהם כללו הכאה יומית, אונס קבוצתי, או עינוי.

אפילו הלקוחות האינדיבידואלים שלא מסבים כזה נזק אלים בשלב האינטראקציה, בכל זאת תורמים לנזק המצטבר בכך שהם מנצלים אדם שנפגע טראומטית באופן כה חמור (גם אם ההתעללות בעברו של האדם בזנות התרחשה בעיקר במהלך הילדות). על מנת לנמק כראוי את הנזק הזה, אבחון הסימפטומים של הפרעה פוסט-טראומטית מספק כלי חשוב במיוחד במהלך משפטים וחקירות פרלמנטריות. כפי שנעשה לאחרונה במספר של תיקי סחר בבריטניה, עו"ד מצד התביעה חויבו להגיש את תוצאת אבחון הסימפטומים הפוסט-טראומטיים של האנשים בזנות, מלווים בבדיקות נוספות הנוגעות בסבלם ובמצבם, על מנת להעריך את הנזק שלהם. שימוש בדוקומנטציה הזאת מספק עדות משכנעת לכך שסוחרים וסרסורים תרמו לנזק, ועל-כן צריכים לשלם פיצויי נזקין.

למרבה הצער, תיקים שוודיים רבים שמעריבים סרסורים, לעולם לא מסתיימים בהעמדה לדין או בהרשעות באשמת סחר, אונס, תקיפה, או עושק לא חוקי של זכות לחירות, גם אם פשעים אלו בוצעו דה-פקטו. תחת זאת, פשעים אלה נשפטים תחת הוראות סעיפי הניצול המיני הנוקשה פחות, מה שמרמז שאנשים בזנות אינם שווים תחת החוק. הדוח הממשלתי של שוודיה ציין כבר ב-1995 שאלימות, התעללות, וכפייה היו שכיחים בזנות:

"זה שכיח שנשים בתעשיית המין פגיעות לצורות מגוונות של עברות ובהן גם התעללות פיזית ואונס. חלק מהלקוחות מפרשים את הסיטואציה כך, שמאחר שהם משלמים, יש להם את הזכות להתייחס לאישה לפי רצונם. הלקוח חושב שהוא גם שילם על זכות האישה ליחס אנושי ומכבד."

בהתאמה להערות אלה, מחקרים עדכניים יותר מראים שלקוחות רבים מאמינים שזו זכותם לדרוש כל אקט שהם משלמים עליו, ותיעדו נזק וטרומה שהתקיימו גם בניצול מיני מסחרי. יחס כזה אפשרי בגלל שזנות ברובה מובילה לאי-שוויון כוחות משמעותי הפועל לרעת האדם בזנות, לרוב פשוט בגלל העמדה הנואשת שגרמה לאישה להיכנס לזנות ומונעת ממנה לצאת.

הדוח הממשלתי השוודי משנת 1995 תיאר מקרה שבו "מועדון" שמכר סרטים פורנוגרפיים הפיק את סרטיו במרתף המקום, ובו כל גבר אורח יכול היה להופיע עם האישה עבור כ-10 דולרים. צעירה בת 20 במצוקה גדולה לכסף עברה שנים מתישים, כאשר מספר הגברים עלה בהדרגה. הבחורה נדרשה להופיע עבור פחות מ-100 דולרים. אחרי שני הסשנים הראשונים, היא לבסוף מצאה את עצמה צריכה לספק יותר מעשרה גברים מקרב קהל גדול, במין וגינלי ואוראלי, ומשגל אנאלי לא צפוי לחלוטין. לפי הדוח הממשלתי המשטרה חקרה דיווחים אחרים דומים ועדויות מאותו המקרה, שגם ציינו שהנערה "הייתה חולה מאוד בעקבות מה שקרה", וגם שהיא לא קיבלה את כל שהובטח לה כספית. באופן דומה, מיסוד לא יכול לפתור את פערי הכוחות בין מי שמשלם לבין האישה בזנות, ובין היתר, את דרישתו של הלקוח למין לא מוגן או למין עם סיכון גבוה.

במדינת ויקטוריה באוסטרליה המיסוד הוביל לתחרות ולדרישה גוברת לכך שנשים תסכמנה עם אקטים לא בטוחים ומסוכנים, ולכך שהן תקבלנה לקוחות בלתי רצויים. בהתאמה לכך, במשך שלוש שנים של ראיונות במסגרת מחקר בנוואדה שבארה"ב, היכן שהזנות ממוסדת, מליסה פארלי קיבלה מספר של דיווחים שבהם נשים פוטרו מבתי בושת חוקיים בשל קבלת תוצאה חיובית של HIV, בעוד אותם בתי בושת לא התעניינו בחייהן של הנשים ובבריאותן. נתונים אלה צפויים, כששוקלים את העובדה שהכסף של הלקוחות – ולא הנשים או הבחירות שלהן – הוא שמניע את העסק. זהו האופן שבו אי שוויון מתגלם. אך מספר חוקרים, ורוב בתי המשפט, כמו גם המתכונת של החוקים ברוב אזורי השיפוט, לא מספיק מבינים את אי-השוויון הזה. פסק הדין במקרה בדפורד נגד קנדה נכשל בהקשר זה, ואף הזים את הסעיף המתנגד ל"חיים על רווחי" הזנות, שתפקידו לשמש במקרים כאלה נגד סרסורים וסוחרים. התוצאה היא שמעורבות צד שלישי נחשבת מיטיבה ותורמת לביטחון של האדם בזנות, במקום שתחשב בגדר הניצול, הסרסורת והסחר שהיא מגלמת. אפילו נשים בזנות שלא נוצלו על-ידי סרסורים מתמודדות לעתים קרובות עם קשיים כלכליים שמאלצים אותן להישאר באותו מקום, ולכן משאירים אותן מנוצלות.

אישה שרואינה במסגרת הדוח של 1995 טענה שהיא הייתה בזנות במשך 25 שנים ושהיא יכולה לברור את לקוחותיה בזירות, ואף על פי כן, סיפרה האישה, שמעל לכל, היא רצתה לברוח מהזנות אבל לא יכלה:

"הבעיה היא שאני לא יכולה להיכנס לבתי ספר, לקורסים, או למקומות עבודה. אין לי מסמכים ואני לא יכולה לתת דין וחשבון על מה שעשיתי במשך כל השנים האלה. אני מתמלאת חרדה לגבי העתיד. זה יותר מדי מאוחר בשבילי כרגע לשנות את החיים שלי. ועוד יותר מכך, אני מפחדת להיתקע בזנות. אני לא יכולה לדמיין את עצמי נשארת כאן עד גיל 50 – 60. בשבילי, כיום זה מעיק וקשה להסתובב ברחובות. זה מפרך לעמוד כאן".

אם לקוחות יכולים לקנות אנשים, וסרסורים יכולים למכור אותם עבור מין, אבל האנשים בזנות עצמם רוצים לברוח אבל לא יכולים – כמו שבמפורש דווח על ידי 89% מתוך 785 האנשים במחקר תשע המדינות – אז לפי אמנת דיכוי העבדות (שנחתמה בספטמבר 1926), אנשים אלה נמצאים ב"סטטוס או מצב... שבו חלק או כל יתרונות הכוח הנגזרים מהזכות לבעלות ממומשים".

ללא ספק, אנשים אלה שבזנות הם בעמדה של פגיעות, שפרוטוקול פלרמו מגדיר כ-"כל מצב שבו לאדם המעורב אין שום אלטרנטיבה אמיתית או מתקבלת על הדעת אלא להיכנע להתעללות במצבו." עצם הניצול של חוסר האלטרנטיבות של האדם בזנות הוא סיבה מדוע, בתגובה לדרישה להפלייל את האנשים בזנות, המחוקק השוודי קבע ב-1998 שזה "לא סביר גם להפלייל את מי שלפחות ברוב המקרים הוא הצד המוחלש שמנוצל על-ידי אחרים שרוצים לספק את היצר המיני שלהם."

עם ההכרה בקו הברור הקושר בין זנות לבין סחר, ובכך שהמציאות של הזנות "לרוב עונה על הקריטריונים של סחר" (דוח האום מ-2006 בנוגע לסחר), ניכר שכדי לסיים את הסחר, זנות חייבת להסתיים גם כן. השאלה היא, אפוא, עד כמה החוק השוודי הצליח?

2. השפעותיה של החקיקה השוודית

בשנת 1995 העריכה הממשלה השוודית שיש בערך 2500 – 3000 נשים בזנות בשוודיה, ומהן 650 שעובדות ברחובות. מחקר שפורסם ב-2008 העריך שהיו בערך 300 נשים בזנות ברחובות, יחד עם 300 נשים ו-50 גברים שנמצאו בזנות שפורסמה ברשת. שיטות מחקר מקבילות להערכת כמות של אנשים בזנות ננקטו גם בדנמרק, שם קניית מין היא חוקית. למרות שאוכלוסיית דנמרק מונה 5.6 מיליון אזרחים, ושוודיה 9.4 מיליון, מספר האנשים בזנות בשוודיה הוא לערך עשירית מזו של דנמרק. על-פי הערכות, לפחות 5567 אנשים בדנמרק נמצאים בזנות, ביניהם 1415 ברחובות. ארגון לא ממשלתי בדנמרק טען שהאומדן של זנות רחוב הוא מופרז; אולם גם ללא נתוני זנות הרחוב, ההבדל המספרי בזנות בין שוודיה לבין דנמרק הוא מטלטל.

בשימוש באותן שיטות מחקר בנוורבגיה – בה האוכלוסייה עומדת על 4.9 מיליון – נמצאו 2654 נשים בזנות. בין נשים אלה 1157 עסקו בזנות רחוב כשקניית מין הייתה עדיין חוקית (בשנת 2007): יותר מפי שמונה לאדם מבשוודיה. גם אם האומדנים שנמסרו לעיל אינם מדויקים, הם בעלי תוקף השוואתי מספק ותקף מחקרית.

גם על-פי ארגונים לא ממשלתיים וגם לפי משרדים ממשלתיים בשטוקהולם, בגוטנבורג (Gothenburg) ובמלמו (Malmö), זמן קצר לאחר אכיפת החוק להפללה, "תעשיית המין בעצם נעלמה מהרחובות". זמן-מה לאחר מכן היא אמנם חזרה, "אף כי בהיקף נמוך יותר" (משרד הבריאות והרווחה של שוודיה, 2008). בשטוקהולם, דיווחה המשטרה שמספר הלקוחות ירד בכמעט 80% בשנת 2001. בשנת 2007 דווח כי עובדים סוציאליים בשטוקהולם נפגשו רק עם 15 עד 20 אנשים בזנות בכל לילה, בעוד שלפני החוק הם נתקלו במספר של עד 60 אנשים בכל לילה. במלמו, עובדים סוציאליים נפגשו עם 200 נשים בשנה לפני העברת החוק, אבל שנה אחרי אכיפתו, הם נפגשו עם 130. ובשנת 2006, רק עם 66. בגוטנבורג, הנתונים מראים שזנות רחוב צנחה מ-100 ל-30 אנשים בשנה בין 2003 ל-2006.

בהמשך אדון במידע המסולף שגרר חרושת שמועות לפיהן לאחר אכיפת החוק השוודי, בשוודיה לעומת שכנותיה, חלה עלייה במעבר לזנות בדירות ובאינטרנט, לכאורה זירות "נסתרות", שדחקו את זנות הרחוב. כפי שאטען, לא קיימים נתונים, מחקרים, או הוכחות, שמאמתים טענה זאת.

בקנה אחד עם הבחנות אלה, המחלקה הלאומית לחקר הפשיעה בשוודיה מסרה שהאזנות סתר בין סרסורים וסוחרים בין-לאומיים חשפו את אכזבתם משוק הזנות בשוודיה. בשל כך בתי הבושת הנסתרים בשוודיה הם קטנים במובהק, בפשיטות משטרתיות לעתים נדירות מוצאים יותר משלוש או ארבע נשים יחד - בהשוואה לעשרים עד שישים נשים שמעורבות בדרך כלל בזירות אלה ביתר אירופה. סרסורים וסוחרים בין-לאומיים אלה נמנעים מלנהל את אותה זירת זנות באותו מקום למשך זמן - זאת כדי להרגיע את פחד הלקוחות מפני היתפסות. האילוץ להחליף דירות בתדירות גבוהה נחשף באמצעות השיחות המצותתות, עדויותיהן של נשים בזנות, דוחות משטרתיים במדינות הבלטיות, ועדויות לו מצויות בכמעט כל האישומים המקדמיים של הדחה לזנות או סחר.

נוסף על כל אלה, המקרה השוודי מלמד כי העברת החוק שינתה את רגשות הציבור כלפיו. בשנת 1996, רק 45% מהנשים ו-20% מהגברים בשוודיה היו בעד הפללה של לקוחות זנות. בשנת 1999, השנה בה החוק עבר בפרלמנט, 81% מהנשים ו-70% מהגברים היו בעד הפללה. בשנת 2002, 83% מהנשים ו-69% מהגברים היו בעד, ובשנת 2008 79% מהנשים ו-60% מהגברים. זאת ועוד, מספר הגברים שדווח שרכשו מין, במדגמי האוכלוסייה הלאומיים, צנח מ-12.7% בשנת 1996 – לפני העברת החוק – ל-7.6% ב-2008. שיטת הערכת הנתונים, שנאספו בסקרים אנונימיים, הוכחה זה מכבר כאמינה מדעית. בסקר מ-2008, בו לקוחות נשאלו על מידת השפעתם החוק על התנהגותם, הם ציינו

שהוא לא הגביר את היקף רכישת שירותי המין, לא גרם להם לצרוך מין מחוץ לשוודיה, וגם לא לרכוש מין "לא פיזי" (פורנוגרפיה).

שינוי הנסיבות בשוודיה אחרי אכיפת החוק, בעיקר בהשוואה לשכנותיה, מאיר את ההשפעה המרתיעה החזקה של החוק, גם אם היקף ההרשעות לא היה מדהים. מניין ההרשעות עלה מ-10 הרשעות בשנת 1999 ל-29 הרשעות בשנת 2000, מ-38 בשנת 2001, ל-37 ב-2002, 72 ב-2003, 48 ב-2004, 105 ב-2005, 114 ב-2006, 85 ב-2007, 69 ב-2008, 107 ב-2009, ו-326 הרשעות ב-2010. ואולם, בשנת 2010 הייתה עלייה דרמטית בפשעים שדווחו למשטרה, לרשויות המכס, ולמשרדי התביעות – נרשמו 1251 דיווחים על קניית מין, בהשוואה לשיא הקודם של 460 שדווח בשנת 2005. ב-2010 נרשמו גם 231 דיווחים של "קניית אקט מיני מילד" (מתחת לגיל 18), פשע שעבורו העונש המקסימלי הוא שנתיים. הסיבה לעלייה זו בשנת 2010 כנראה קשורה במימון תקציבים נקודתי על-ידי תכנית פעולה של הממשלה נגד "זנות וסחר" ונגד מקרה מקומי רחב-היקף של סרסרות מאורגנת ביאמטלנד שבצפון שוודיה (Jämtland).

מנקודת התייחסות בין-לאומית, השפעותיו של החוק השוודי מרחיקות לכת. מחקרים מלמדים שמיסוד מגדיל את הביקוש לזנות. תרבות שבה הזנות ממוסדת היא תרבות שבה זנות וכפייה מינית הן אינטגרליות לחברה. יתרה מזאת, כדי לספק את העלייה בביקוש לזנות, במקביל חלה לרוב עלייה בסחר הבין-לאומי בבני אדם למטרות מין. בשוודיה בשנת 2008 לא התקבלו דיווחים על קבוצות נשים זרות שנסחרו לזנות בכפייה – בניגוד לדיווחים שכן התקבלו אצל שכנותיה: נורבגיה, דנמרק ופינלנד. [בנורבגיה איסור צריכת מין נכנס לתוקפו שנה לאחר מכן, בינואר 2009].

עובדה זו ראויה לציון גם בהשוואה להולנד, שבה בשנת 1999 מחצית מהאנשים בזנות הוערכו כזרים. קודם לכן, בשנת 1994 וב-1995, משטרת אמסטרדם העריכה שלערך 75% מכל האנשים בזנות "מאחורי החלונות ברובע החלונות האדומים היו זרים, וכי 80% מכל הנשים הזרות בזנות נמצאות במדינה באופן לא חוקי." בשנת 2008, הניו יורק טיימס דיווח שאחרי רפורמת המיסוד בהולנד בשנת 2000, המצב המשיך להידרדר. בניגוד להולנד, ממשלות דרום קוראיה ובריטניה שוקלות לאמץ היבטים של המודל השוודי [בנורבגיה ובאיסלנד הוא כבר אומץ]. חוק דומה הוצע בעבר גם בהודו.

3. מידע מוטעה בנוגע לחוק השוודי

שמועות חסרות שחר מופצות בהיקף בין-לאומי בנוגע לחוק השוודי, ובאופן מפתיע לרוב נזקפות, לפרשנית שוודית אחת בנושא זנות, פטרה אוסטרגרן (Östergren), ולמאמר ישן שלה באנגלית שלא הופץ אקדמית [מצוטט מאתר הבית שלה]. כך לדוגמה הארגון הדרום-אפריקאי SWEAT לחינוך ולדוברות של עובדי-מין העביר את טענותיה לוועדה לרפורמות חוקיות של דרום אפריקה (SALRC) בשנת 2009, אבל פרט לכך לא התייחס כלל למחקרים משוודיה.

אוסטרגרן טוענת, בין היתר, כי "כל הרשויות מוסרות שאין הוכחה לכך שהזנות בסופו של דבר פחתה" וכי "הזנות הנסתרת כנראה גדלה". אולם, כל הדיווחים שאליהם אוסטרגרן מתייחסת פורסמו בשנתיים הראשונות בלבד לאכיפת ההפלה. נתונים קיימים מהתקופה של טרם אכיפת החוק ואחריו, כמו גם נתונים השוואתיים ממדינות נורדיות אחרות, שחלקם הובאו לעיל, ללא ספק מוכיחים שטענותיה של אוסטרגרן לא נכונות. יתרה מזאת, אוסטרגרן טוענת ששנים בזנות רחוב התמודדו עם "זמנים קשים" יותר שכן בעקבות החוק, בין היתר, עלתה הדרישה למין לא מוגן וכן עלייה בלקוחות אלימים יותר. באופן לא מפתיע, הדוח של המשרד הלאומי לבריאות ולרווחה משנת 2000 שממנו אוסטרגרן מצטטת, על פי אתר הבית של המשרד עצמו "לא תקף יותר". כבר בשנת 2003, הביע המשרד השוודי לבריאות ולרווחה ספקות לגבי טענות כאלה:

"בעוד שחלק מהעדויות מהזנות מדווחות על מצב מסוכן יותר, מעטות הן הדעות שהייתה עלייה באלימות ממש. המשטרה ערכה חקירה מיוחדת בנוגע להיקף האלימות ולא מצאה שום הוכחה לעלייה. הן מחקר נוסף (2003) והן תגובות מן העדויות מלמדים על זיקה ישירה בין זנות לבין אלימות, בלי קשר לחוקים שנאכפים."

נוסף לכך, בדוח מ-2007, ציין המשרד לרווחה שהדעות בין הנשים בזנות חלוקות, כשחלקן עדיין מעדיפות את הרחוב על פני מסעדות, מועדוני לילה, והרשת. אישה אחת בזנות השוותה את האפשרות "ליצור קשר אונליין" ל"קניית חתול בשק". בעוד אחרת אמרה שיצירת קשר עם לקוח וירטואלית מקשה על האפשרות לדחות לקוח לא רצוי. למרות שאוסטרגרן אולי צדקה בכך שכמה לקוחות הפסיקו להעיד נגד הסוחרים מאז ההפלה, המשטרה בגוטנבורג דווקא ציינה שהיא "קיבלה מידע אנונימי מלקוחות שחושדים בסחר". זאת ועוד, נראה שמעט אנשים מחוץ לשוודיה יודעים כיצד אוסטרגרן בחרה את 20 הנשים בזנות שראיינה, שאליהן היא מתייחסת פעם אחר פעם. רמזים ניתנים בספר שלה שפורסם בשפה השוודית ב-2006, שבו היא אומרת מפורשות שהיא לא ניסתה ליצור קשר או לראיין "מוכרים של מין" ש"היה להם ניסיון רע בזנות", אלא תחת זאת במכוון חיפשה נשים עם "ניסיון שונה לחלוטין" מאחר שהאחרות נטענו להיות "היחידות שנשמעות בשוודיה". באופן דומה, בטקסט אחר שכתבה, בעבודת תזה משנת 2003, מתייחסת אוסטרגרן לראיונות עם 15 נשים "מוכרות מין" כאשר "לרובן יש נקודת מבט חיובית לגבי מה שהן עושות". לכן, כשמוזכרות "שיחות והתכתבויות לא פורמליות עם כ-20 עובדות מין מאז 1996" במאמרה באנגלית, היא ככל כנראה מתייחסת לאנשים שנבחרו בגלל שהיו להם עמדות חיוביות לגבי זנות. ללא ספק, אוסטרגרן הייתה צריכה לדווח לקוראים שלה שנקודת מבט ביקורתית הייתה מחוץ לחשבון.

חוקרים כמו ג'יין שולר (Scoular) ציטטו את ה"ראיונות של אוסטרגרן עם נשים שדיווחו על חוויות של יותר מתח וסכנה ברחובות" לאחר שהחוק נאכף, מבלי לציין את הברירה המגמתית הזאת. בשנת 2009, רונלד וויצ'ר (Weitzer) ציטט את שולר כדי לתמוך בטענה שהחוק השוודי לא היה אפקטיבי. ג'נט האלי (Halley) ואחרים גם הם ציטטו את מאמרה העצמאי כדי לתמוך בטענותיהם שהחוק הפך את הזנות ליותר מחתרית ומסוכנת. דוח החקירה העדכני של הממשלה השוודית (2011) קובע בסופו של דבר שטענות מסוג זה הן חסרות בסיס.

כמובן, יש עוד מקום לשיפור, ואפשר עוד להקשיח את תנאי החוק, בצמוד לשמירה על נאמנות לכוונתו המקורית. עד שלא יגיע היום שבו המוחלשים בזנות יהיו מועצמים מספיק כדי לעזוב אותה, המצב לא יטופל במלואו.

4. מכשולים בדרך לאכיפה יעילה

בניגוד ל"פרוטוקול פלרמו", שבו **ההסכמה** (consent) מצוינת מפורשות כבלתי רלוונטית, בית המשפט העליון השוודי אישר בשנת 2001 בחוות דעת שטחית, שהורכבה מארבעה משפטים בקושי, את פסקי הדין של בתי משפט נמוכים יותר, שבין היתר פירשו שתחת החוק השוודי "הסכמתו" לכאורה של האדם בזנות כן רלוונטית. פרשנות זו מרמזת לכך שהעבירה היא בעיקרה בגדר 'פשע נגד הסדר הציבורי' ולא בגדר פשע נגד הקרבן כאינדיבידואל, ובכך נכשלת מלהכיר בנזקים לאדם בזנות.

בבית המשפט המחוזי נטען שפשעים שבעיקרם מכוונים 'נגד הסדר הציבורי' גוררים עונש נמוך יותר הלכה למעשה, ביחס לפשעים שמכוונים נגד בני אדם. במקרה המשפטי הנידון, הוגש ערעור על פסק הדין, והעונש הוחמר במידת-מה, אך בסופו של דבר הלקוח רק נקנס.

המערכת המשפטית העניקה ברובה עדיפות נמוכה לחוק ההפלה, בהקצאת המשאבים לאכיפתו, כאשר היא האשימה מפורשות את דרגת הענישה (הנמוכה) כמכריעה את סדר העדיפויות התקציבי.

למרות שכמה בתי משפט לאחרונה, החל מדצמבר 2007, שינו מגמה והכירו בכך שתהליך הרכישה של מין מאופיין לעתים בכפייה, ולכן מצדיק דרגת ענישה גבוהה יותר, כמו מאסר על תנאי - ככלל המערכת המשפטית לא קבעה שיש עילה לדרישת פיצויים על הנזק שנגרם ממצב קרבני זה.

אף לא אחד מהתנאים או מהאבחנות של הזנות שהוכרו בממצאים החקיקתיים, או במחקר עדכני, לא מביאים הוכחה למצב החופש שדרוש ל"הסכמה", שעליה בתי המשפט לעיל נתלו כגורם משמעותי. ניצולם של התנאים העשוקים או מצבי ההתעללות שמובילים אדם להיכנס לזנות, כדי לרכוש ממנו מין, הוא לא מצב שמאפשר לאנשים בזנות תנאים ממשיים של הסכמה. הזהיר

בהתבסס על ההיסטוריה החקיקתית ועל העדויות המנומקות לעיל, רכישת מין מצטיירת בעיקר כפשע נגד האנושיות של האדם שנרכש, נגד השוויון שלו, ונגד ההגינות, פשע שאובייקטיבית מסב נזק לאדם במובן חברתי מוכח. ישנם מחקרים הפונים ללקוחות ומתריעים בפניהם כי אנשים בזנות אינם נהנים מהמין, הם אזוקים כלכלית, נתונים לאלימות ולמצוקות חמורות, ולרוב מסורסרים או נסחרים. אולם למרות אלה – הלקוחות ממשיכים לקנות מין. במילותיה של הצעת החוק הנוגעת לאלימות גברים נגד נשים שהועברה בפרלמנט השוודי בשנת 1998,

" גברים רגילים' אלה שלרוב נשואים או נמצאים בזוגיות, מעורבים בפעילות שהם צריכים להיות מודעים להרסניות שלה...בייחוד כלפי הנשים שהם קונים שירותים מיניים מהן."

הלקוח, במילים אחרות, מנצל את תנאי הקיפוח או ההתעללות של האדם בזנות, ולכן פוגע בו וצריך לפצות אותו או אותה. הטלת חובת נזקים על הלקוח יוצרת גם הזדמנות כלכלית – המסירה מן המדינה את חובת התשלום – שמקלה על האדם בזנות לצאת ממנה, כמו גם תמריץ לאדם בזנות להעיד נגד הלקוחות, תמריץ שכרגע חסר.

מכל מקום, החלטות בתי המשפט מובהרות כעת על רקע החקירה הממשלתית העדכנית (2011). בקונסיסטנטיות לטיעונים במאמרי, החקירה הממשלתית מסכמת ש-

"קנייה של שירותי מין... היא יותר פשע נגד האדם מאשר פשע נגד הסדר הציבורי, אפילו אם ברקע שלה יש אלמנטים של שניהם".

יתרה מזאת, דוח המדינה מציין ש-

"כל אחד שנוצל על ידי מישהו שרכש שירות מיני, כובש עמדה מיוחדת בהשוואה למישהו שהרגיש מחולל על ידי הפשע. גם בעברה בעלת אופי כזה שיכול לתמוך במסקנה שאין צד נפגע".

דוח חקירה זה מטעים שגם כשהאינטרס המוגן הוא "בעיקר" בזיקה לאינטרס הציבורי, לדוגמה כדי לקדם שוויון מגדרי ולהיאבק בניצול, אין בכך כדי להחליט שהאינטרס הוא ציבורי גרידא. ואכן, אף בית משפט לא טען שאינטרס הציבורי לא יכול בו בזמן להבחן כפשע נגד האדם שנרכש. לכן, הפרלמנט פעל בעקבות הדוח הממשלתי והמלצותיו, והכיר בכך שאנשים בזנות יכולים להיות מוכרים גם כ"צד נפגע" תחת קוד ההליך השיפוטי שיכול להצריך פיצויי נזיקין מהלקוח – אף על פי שהפרלמנט גם ציין שהערכה אינדיווידואלית באשר למידת שבה האדם בזנות הוא בגדר "צד נפגע" צריכה להיעשות בכל תיק לגופו.

ראוי לציון שהוועדה הפרלמנטרית לצדק, בצמוד להעברת תיקונים אלה במאי 2011, מצאה שעליה להעיר בכתב שחוק קיים כבר מספק אפשרויות לעדים ולאנשים אחרים שהושפעו על ידי העבירה ולא נחשבים טכנית כצדדים נפגעים, לדרוש נזקים מסוימים. ההצהרה יכולה לרמוז לכך שמחוקקים רבים מאוכזבים מהאופן שבו השיטה החקיקתית מתמודדת עם זכויות של אנשים בזנות לפיצויי נזיקין. אולם עדיין יש בעיות עם זירה משנית זו לתביעת נזקים. למשל, מייצגים ציבוריים של הקרבנות מחויבים לייצג טענות של צד נפגע בצורה ניכרת לעין בלבד. העובדה שאף אדם בזנות לא השיג פיצויים לנזקים תחת החוק לרכישת מין מאז אכיפתו מרמזת לכך שהחוק קיים מצריך עוד שיפורים נוספים בשביל שתביעות אזרחיות יטופלו אפקטיבית.

אפשר להסיק שמכך, שכאשר המחקק בשוודיה מוצא לנכון להדגיש קשיים חוקתיים אלה, הוא בעצם מציע להשתמש ביתר-יעילות באפשרויות המשפטיות הגלומות בהם, שעדיין אינן בשימוש. בעתיד לבוא, הצהרות אלה תיראנה בדיעבד כנקודת המפנה שהשביחה את התנאים להגשת תביעות נזיקין לטובת אנשים בזנות.

יתרה מזאת, דבר לא עוצר ממשלות מלהרחיב את יישום פרוטוקול פלרמו לכדי כתבי אישום נגד לקוחות באשמת סחר בבני אדם, במקרים שבהם הם קונים מין מאדם מסורסר בפועל; גם אם המדריך המבאר לפרוטוקול איננו מציין במפורש לקוחות. ממש כפי שסרסורים מנצלים את חולשותיהם של אנשים בזנות, לקוחות עושים זאת כשהם קונים אותם מידי צד שלישי. בכל מקרה, כבר היום על פי הפרוטוקול הלקוח יכול לשאת באחריות כ"שותף לדבר עברה". בנוסף לכך, בניגוד ללקוח של מוצרי צריכה, לקוח של שירותי מין הוא במובחן חלק מהשרשרת של הסחר "מכוח קבלתו של האדם הנסחר". (דוח האום לסחר, 2006).

מסקנות

למרות החסרונות הנוכחיים שלו, החוק השוודי הצליח באופן ניכר לצמצם את הסחר בבני-אדם, בייחוד בהשוואה לשכנותיה של שוודיה.

לאור ההוכחות שהוצגו לעיל, ולאור זאת שהזנות בכללה "אכן עונה על קריטריונים של סחר" (דוח האום לסחר, 2006); ולנוכח העובדה שמיסוד הסרסורות וקניית המין הגבירו את הדרישה לסחר בבני האדם (הן בתוך המדינה הן מבחינה בין-לאומית), נראה שמדינות שבהן סרסורים ולקוחות מין חופשיים לפעול חוקית - כמו דנמרק, גרמניה, הולנד, ניו זילנד, נואדה, ואוסטרליה - מפרות את החוק הבין-לאומי.

כפי שצוין על-ידי מדווח האום בענייני סחר ב-2006:

"לחברות האום שבהן תעשיות זנות ממוסדת יש אחראיות כבדה להבטיח שהן לא פשוט מנציחות סחר מתרחב ושיטתי. כפי שמעידים תנאים נוכחיים מרחבי העולם, מדינות חברות שמשמרות זנות ממוסדת הן רחוקות מלהשביע את המחויבות הזאת."

קובעי מדיניות, כמו מחלקת המדינה של ארה"ב, שאומדת מדינות באופן גלובלי בהתבסס על מחויבותן להילחם בסחר, לא צריכים לדרג אזורים שממסדים זנות, ולכן מקדמים סחר, באותה מדרגת דירוג ראשונה יחד עם מדינות שמפלילות לקוחות ומבטלות את ההפללה של אנשים בזנות, ולכן מסכלות את הסחר.

אזרחים רבים של ארה"ב ושל מקומות אחרים בעולם לבטח שואלים כעת את מדינותיהם מה הן עושות כדי לטפל בקשר הברור בין סחר לבין זנות, כפי ששוודיה עושה באמצעות הפללת הלקוחות, מה שהוכח כיעיל בהעלמת כל כך הרבה סחר מארצנו.

.....

* חיבור זה הוא גרסה ערוכה של נאום שהוצג בכנס בשם 'הצלחות וכישלונות בחוק הבין-לאומי למאבק בסחר', שנערך בבית הספר למשפטים באוניברסיטת מישיגן ב-5.2.2011.

מקס ולטמן הוא דוקטורנט באוניברסיטת שטוקהולם, במחלקה למדעי המדינה, ומתמחה באתגרים משפטיים לפורנוגרפיה ולזנות כפרקטיקות שמפרות שוויון וזכויות אדם אחרות במערכות חברה דמוקרטיות, בהתמקדות בקנדה, שוודיה, וארה"ב. מאמר אחר שלו בתחום, "לחשוב מחדש דמוקרטיה: אתגרים חוקתיים לפורנוגרפיה ואי-שוויון מיני בקנדה ובארה"ב", פורסם בשנת 2010.